

Directii de politică în domeniul populației

Problemele populației

1. România devine tot mai conștientă de faptul că se confruntă cu probleme dificile demografice, în toate dimensiunile sale:

a. Natalitate s-a prăbușit după 1989, menținându-se la un nivel scăzut, dar nu mai scăzut decât multe țări europene.

b. Mortalitate ridicată a copilului, mai ales a celei infantile.

c. Migrații accentuate după 1989, mai ales ale tineretului. Este probabil că o mare parte a celor migrați se vor întoarce.

2. Fiecare dintre aceste dimensiuni a adus contribuții importante, motiv pentru care trebuie luate în considerare pentru a explora posibilitatea unei politici de corecție. Probabil că cea mai importantă și mai complexă problemă este cea a natalității, deși măsuri ferme trebuie luate și pentru scăderea mortalității și de moderare a migrației, în mod special a celei definitive.

3. Trei factori sunt responsabili de scăderea brutală a natalității:

a. Menținerea unei natalități artificiale mai ridicate până în 1989, datorită politicii violente pronataliste a regimului cEAUȘIST.

b. Socul economic și social al tranziției – un factor care acționează încă negativ asupra nivelului natalității.

c. Deficitul de suport social pentru copil și pentru familia cu copii. În raport cu celelalte țări europene, mai ales cele în tranziție, efortul public, în termeni relativi la resurse (ca procent din PIB), este mai redus în România. Bulgaria, de exemplu, plasată la același nivel economic, face un efort public mai ridicat decât țara noastră în susținerea familiei și copilului. Acest deficit nu se datorează numai resurselor publice limitate, dar și preferinței pentru a da prioritate utilizării acestora în alte direcții, decât pentru politica socială. Nu este cazul aici să analizăm dacă asemenea preferințe au fost sau nu inevitabile, dar situația trebuie să fie remarcată ca atare.

4. Există o îngrijorare și o voință de acțiune tot mai ridicată în comunitatea românească pentru stoparea scăderii natalității și redresării acesteia. În fapt, o asemenea îngrijorare apare și în celelalte țări europene.

5. Deși există o voință colectivă de a reechilibra sistemul demografic, este extrem de dificil a elabora o politică demografică propriu-zisă, din două motive distincte:

a. intervenția pronatalistă directă prezintă riscul unor efecte secundare negative

b. natalitatea este determinată de un complex de factori, fiind dificil a prezice efectul unei măsuri sau alteia.

De altfel, nici o țară europeană nu are o politică demografică propriu-zisă.

6. Este mai degrabă preferabilă o **politică de suport pentru familie și copii** care să aibă ca efect direct minimizarea riscurilor pentru copii și creșterea calității acestora, dar și o anumită creștere a natalității, ale cărei dimensiuni sunt mai greu de prezis.

7. Există un paradox în atitudinea față de nivelul scăzut al natalității.

Deși natalitatea este mică, există pierderi importante în evoluția copiilor:

a. Mortalitate și morbiditate ridicate

b. Importante deficite în dezvoltarea normală a copilului: starea de sănătate, nivel scăzut de școlaritate, chiar lipsă completă de școlaritate, deformări datorită experienței sociale negative – consum de droguri, angajare în acte criminale, ca autori sau victime etc. Aceste deficite în dezvoltarea normală a copilului pot duce la situații severe de marginalizare și excluziune socială.

8. Datorită acestui paradox, creșterea natalității prin mijloace simpliste, mai ales prin finanțare directă, riscă să producă creșteri disproporționate în categoria copiilor cu risc ridicat de deficit de dezvoltare personală.

9. Concluzie: în momentul actual, nu este recomandabilă o politică pură de susținere a natalității, ci o politică combinată în acest domeniu, bazată pe trei direcții:

1. Minimizarea pierderilor în segmentul de copii și tineri ai colectivității.

2. Creșterea calității copilului, prin asigurarea condițiilor unei dezvoltări normale.

3. Stimularea natalității de calitate.

Obiectivul politicii actuale trebuie să pună un accent prioritar pe creșterea calității populației și în mod secundar a cantității sale. O politică de reechilibrare a natalității trebuie să fie combinată în același timp cu susținerea dezvoltării adecvate a copilului.

Direcții de acțiune pentru o reechilibrare de calitate a populației

1. Dreptul copilului, susținut și de interesul colectivității, de a se naște pentru că este dorit, într-o familie care își asumă responsabilitatea de a-i oferi acestuia condițiile pozitive de viață și dezvoltare.

a. Servicii de planificare familială. Aceste servicii au două componente:

* evitarea nașterilor nedorite: planificarea propriu-zisă a nașterii – contracepția

* susținerea nașterilor bazate pe decizii responsabile: angajarea părinților de a oferi copiilor condițiile de viață necesare unei dezvoltări personale adecvate.

b. Diminuarea proporției nașterilor la vârste prea timpurii (sub 20 de ani), pentru a asigura maturitatea părinților.

c. Scăderea accentuată a numărului avorturilor.

2. Evitarea riscurilor cu care copilul se confruntă în timpul vieții:

a. a mortalității, în special a celei infantile și materne.

b. a fi victimă a violenței în familie și în societate

- c. protecția împotriva antrenării sale într-o activitate criminală, în calitate de victimă sau autor
- d. evitarea consumului de droguri

3. Asigurarea pentru toți copiii a unui mediu familial suportiv prin eliminarea unor riscuri majore în relațiile sale cu familia:

- a. Abandonul copiilor
- b. Neglijarea severă a copiilor, care poate merge până la abandonul lor în stradă: copiii străzii

4. Asigurarea pentru toți copiii a oportunităților de a se dezvolta la nivelul cerințelor unei societăți moderne.

- a. Asigurarea sănătății.
- b. Asigurarea unui nivel ridicat de educație
- c. Finalizarea educației printr-o calificare profesională care să ofere oportunități de acces pe piața muncii

5. Suport pentru familiile cu copii, complementar cu o politică de stimulare a motivației natalității.

- a. O mai bună echilibrare a suportului social financiar pentru familiile cu copii, cu accent pe eradicarea sărăciei extreme a copiilor și de reducere în timp a sărăciei relative a acestora.

Notă: Modalități de suport pentru creșterea natalității care să asigure în același timp contribuția părinților la creșterea copiilor, complementar cu contribuția colectivității. Evitarea situației în care suportul pentru copil să devină un suport pentru părinți. Suportul pentru copil trebuie să fie utilizat pentru copil, iar nu să fie deturnat pentru alte nevoi ale adulților.

- b. O mai bună echilibrare între suportul financiar și cel în servicii, cu accentul pe cele din urmă:

- Servicii de sănătate gratuite și de calitate pentru mamă și copil: mama care are un număr de copii (2 și mai mulți) este asigurată medical.
- Servicii gratuite, pentru familiile sărace, pentru îngrijirea copiilor creșe, grădinițe.
- Suport pentru participarea școlară, mai ales în segmentele defavorizate – săraci, romi, localități rurale izolate.
- Examinarea fezabilității extensiei măsurii actuale de a oferi mamei până la vârsta de 2 ani a copilului a unei alocații de sprijin. Ea trebuie probabil să fie oferită într-o anumită măsură în natură – bunuri necesare copilului.

- c. Legarea suportului natalității de suportul pentru construcția de locuințe. Locuințe sociale, reducerea ratelor pentru construcția de locuințe în cazul familiilor cu copii.